

„De nem azt mondom én — hallod-e, hanem azt mondom, hogy abból a házasságból semmi se lesz.“

Marczi most ámulva meresztette nagy, szürke, kidülledtszemeit Borcsára. Tudta ő, hogy a mire élete párja ezt mondja, abból csakugyan semmi se lesz. Azt is kivette a beszédből, hogy Borbála valami nagyba akarja vágni a fejszáját, s meglehet még tán rá is fog egyetmást bizni.

„Abból semmi se lesz,“ kiálta fel újra Borcsa, fölkelvén a tölgyfa székről. „Tulu Pista bá sem mai csirke már, maholnap meghalhat, s földét, rétjét, lovait, tyukjait, fejős tehenét, libáit, szóval mindenét, azt a sok szép vagyontarra a sehonnai leányra hagyja; de én Isten a teremtőm! ezt nem hagyhatom annyiba. Uram teremtőm! ő Juczira hagyja akkor mindenét, érte-e ked?“

„Ejnye, bizony jól jár a szegény Juczi.“

„Ó, ked vén tromf — ked semmit sem akar érteni. Ked azt szeretné, hogy mindenki boldoguljon, csak mi maradjunk koldusok. Lásza ked, ha azok a szép földek, az a ház, a lovak ránk maradnának, nem kellene kednek öreg napjaira az utcán dobólni, mint egy komédiásnak, nem kellene kednek mint a bagolynak, vagy Orbán lelkének éjszaka az utcákon kóborolni.“

„De hát én vagyok-e oka, hogy Pista bá meg akar házasodni?“

Ezt kérő, panaszos hangon mondá Pirczi Marczi. Mert igaz ugyan, hogy a bakterkodás nélkül ellehetett volna; de hogy a dobverő - pálczát kicsavarják kezéből — az már sok! Tán ha arra kerül, a két lármás portéka közül előbb lemondott volna Borcsáról, mint a dobról.

„Mit tehet róla? mit-e?“

„Hát mit is tehetek én róla,“ szölt Marczi kissé daczosabban,

„hogy Pista bá meg akar házasodni. Ő sem mondta egy hanggal is, hogy kedet el ne vegyem.“

E szavakban volt a legnagyobb szemrehányás, melyet Marczi életében száján kibocsátott. Sohajtása mintha csak azt mondta volna: Haj! b'zon jobb lett volna, ha el nem veszek én is.

„Az egészen más, mi mindketten fiatalok voltunk . . . Annak már huszonöt esztendeje . . . az akkor volt, mikor én legszebb lány voltam a faluban, oh! azt sinylem most is, hogy ilyen hült szájúhoz mentem férjhez, mint ked.“

Marczi kérdőleg mereszté szemeit Borcsára, hogy hát voltaképen mivel érdemelte ő ismét e dicséretet, melyet napjában hatszor is el kellett nyelnie, pedig alig volt három egész órát otthon, éjet napot beleszámítva.

„Hát, ha épen semmit sem tud ked megérteni, megmondom mit kell tenni, a szájába rágok mindent. Ma estve a Tulu Pista bá háza körül lesz mindég; el ne mozduljon onnan. Meglesi, ki megy be házához, ki jön ki onnan.“

„Hisz Pista bá nincs hon.“

„Épen azért! . . . Azt hallám, Tulu Pista házából Juczitól egy diák jött ki tegnap este későn. Hát most érte-e ked?“

„Értem,“ felelt Marczi bá s csak e szó után nyelte le a már utban levő kenyérfalatot. „Nekem is úgy tetszik, hogy a Kovács István utcájában egy idegen diák formát láttam.“

Marczi bá előbb elköltötte vékony vacsoráját; — bedőzmölte a száraz kenyeret, mellyel kedves élete párja várni szokta. Azután elővette a dobról csergettyűjét, felöltötte zekét és nagy lassan elbiczegett. Borcsa még utána kiáltotta vagy háromszor, hogy jól kimereszsze azokat a nagy szemeket. Marczi tova ballagott a hosszú utcán. Mindenki lefeküdt már. Jó setét volt, s az eső is kezdett egy kissé permetélni. Senki sem járt többé az utcán, s még Bogyó Bálint kocsmájából sem vigyorgott ki a vas rostélyok közül egy kis világosság. Csak a dulló¹⁾ házának ablakai, mellyek, hogy sokat ne mondjak, olly nagyok voltak, mintegy közönséges ajtónak a fele, a mint mondom hát, csak a dulló ablakai voltak fényesek. Megállott épen szemben az ablakkal. Hosszan csergetett, aztán elkiáltá vagy inkább elénekelte: „Minden ember hallgasson a szóra, tizet ütött az óra!“ Erre két kutya, mely az utcára nyuló kis eresz alatt volt, elkezdett irgalmatlanul vonitni.

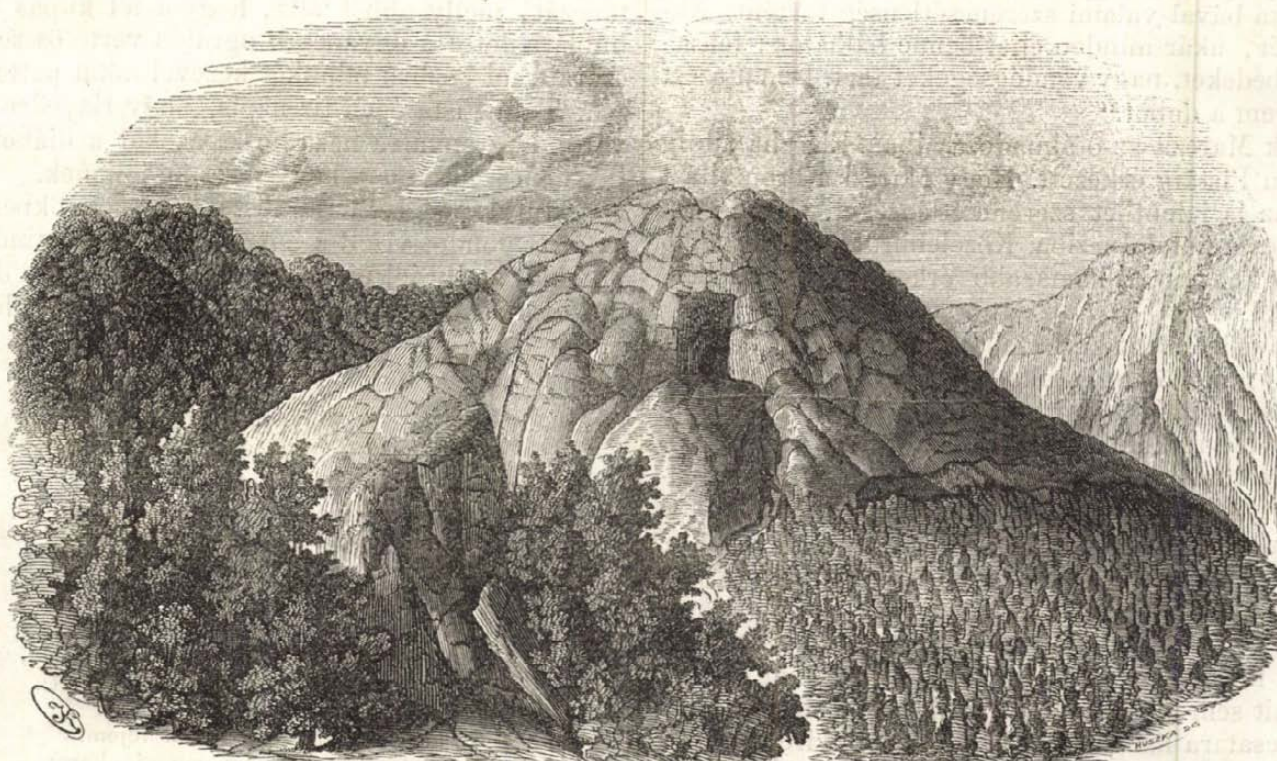
Marczi bá ezt nem vette gunyolódásnak; nem neheztelt, hogy még a kutya is kicsufolja; s nem is juthat eszébe, milly keserű kenyér az a baktárség. Csak annyit mondott: „Meghal valaki a tekintetes dulló uri házában, különben nem vonitna ugy kutyája! De ne, te ne!“²⁾ Hisz az nem is a dulló uram kutyája, hanem a Pista bá Trombása. Trombás ne!“

Marczi minden kutyát ismert a faluban, s őt is minden kutya ismerte. Már ide s tova tizenöt esztendeje őrzia helységet, de ez állati őrtársak közül egyik sem tette rajta azt a csúfot, hogy megugassa; hamindjárt a legroszabb időben úgy verték is ki a pitarból³⁾, mint őt verte ki házából ollykor a felesége.

Miután Marczi a kapitány urszállása előtt is elkiáltotta a

tizet, sietett, hogy felesége parancsának is eleget tegyen: felesége parancsa épen olly szent volt előtte, mint a dullóé, avagy a kapitányé, mert mindenik a kötelesség szent szava volt.

Mondók, hogy setét éjszaka volt s az eső is permetélt egy kissé. Marczi elment a Kovács István utcájába, ott könnyű volt meglelni a Tulu Pista házat. Közel sompolygott az utca felől való ablakhoz; de most setét volt az, mellynek fából czifrán kifaragott rostélya olly szépen szokott látszani a világosságnál. Elment tehát a tanorkapuhoz⁴⁾. Azt nyitva találta, min egy kissé csodálkozott, de még jobban csodálkozott, midőn látta, hogy az udvar felől való ablak meg van világítva. Először habozott, de miután még az is eszébe jutott, hogy a Trombást a negyedik utcában látta a dulló háza előtt, csak úgy nyitá be az utcaajtót, mintha otthon lett volna. Tudta, hogy a házzal szemben balkéz felől egy szekérszin áll, a hol Tulu Pista bá rezervába tart egy két fuvaros szekeret. A színbe vonult hát meg; ott az eső sem verhetette, a pitar-ajtót is láthatta, ha valaki be- vagy kimegy rajta; aztán miért ne feküdnék fel az ott heverő kocszi saroglyájába, mikor az tele van szénával. De milly gyarló az ember! Ő azért feküdt fel a saroglyába, hogy jobban

(Szemiluka barlangja, a Vértes-hegyek között, Szöllősy Benő rajza szerint.)

¹⁾ Szolgabíró. — ²⁾ Ni, te ni. — ³⁾ Pitar, konyha. — ⁴⁾ Tanorkapunak nevezik a nyír- vagy másféle lécekből összeállított kaput.